

Konferanserapportar

Norsk folkemusikklags seminar 2014: *Teknologi i fokus*, 9.-10. april 2014, Ole Bull Akademiet, Voss

Per Åsmund Omholt

Norsk folkemusikklags seminar 2014 hadde *teknologi* som tema. Siktemålet var å belyse teknologiens rolle i forskning på, formidling, tradering og utøving av norsk folkemusikk og - dans. Seminaret samlet ca. 25 deltakere.

Åpningsforedraget ble holdt av professor Tellef Kvifte. Han ga en generell betraktning om forholdet mellom musikk og teknologi i vid forstand, der han bl.a. fokuserte på to av de sentrale teknologiene i vår folkemusikk-historie, nemlig noteskrift og opptaksteknologi. Deretter ga Notto Thelle, daglig leder av Notam, Norsk senter for teknologi i musikk og kunst, et innblikk i hva sentret arbeider med. Thelle tok spesielt for seg et prosjekt som går ut på å gjøre Eivind Grovens renstemmingsautomat tilgjengelig digitalt.

Dansen kom så i fokus: Mari Romarheim Haugen, stipendiat fra UiO, og stipendiat Siri Mæland sammen med Maj Vester Larsen og Marit Stranden fra NTNU presenterte eksempler på forsøk med bevegelsessporings-systemet *Motion Capture*. Innleiderne viste hvordan denne teknologien, der sensorer festet til kroppen som blir registrert av flere kameraer, gir muligheter til en inngående analyse av bevegelsesmønstre i dansen.

Under kveldseta fikk deltakerne oppleve en konsert med hardingfelespilleren Britt Pernille Frøholm og Tellef Kvifte, der tradisjonsmusikk og ny teknologi møttes.

På dag to av seminaret tok Britt Pernille Frøholm opp tråden fra konserten dagen før, og delte sine erfaringer med bruk av ny teknologi med deltakerne. Videre presenterte professor og spilemann Sven Ahlbäck soft-

ware han selv har vært med å utvikle, nemlig noteskriveprogrammet *Scorecloud*, en programvare som er særlig godt egnet til transkripsjon av folke-musikk.

Siste post på programmet var en paneldebatt med utgangspunkt i hvordan teknologi påvirker vårt forhold til tradisjonen, der Tellef Kvifte, Sven Ahlbäck, Jo Asgeir Li og Siri Mæland deltok. Her ble det bl.a. fokus på problematikken med å bruke Internett som kilde.

Frå paneldebatten under seminaret. I panelet, frå høgre: Tellef Kvifte, Siri Mæland, Jo Asgeir Li og Sven Ahlbäck.

ESEMs 30:e symposium, 3-7 september 2014, Univerzita Karlova, Prag

Dan Lundberg

Den europeiska organisationen European Seminar in Ethnomusicology (ESEM) består av 250 forskare och studenter inom musiketnologi och angränsande ämnen. ESEM har årligen ett möte någonstans i Europa. Årets

möte arrangerades av Univerzita Karlova (Charles University) i Prag. Under fem dagar diskuterade ett 60-tal forskare från 25 länder aktuella projekt och forskningsfrågor. Rubriken för årets möte var ”crossing bridges”, ett tema som förstås kan tolkas på många olika sätt. Under konferensen diskuterades musikens roll i nationella identitetsbyggen, hur musik globaliseras och färdas över geografiska och kulturella gränser, men också musikens förändring genom nya medier och musikens betydelse som fast punkt för människor i exil. En aktuell underrubrik var ”bridges across generations”, där musikens koppling till bland annat livsstil och revivalfenomen diskuterades.

Vid mötet valdes också ny president och ny generalsekreterare för organisationen. Dan Lundberg, som varit ESEM:s president sedan 2008, efterträddes av prof. Britta Sweers från Berns universitet, och till generalsekreterare valdes fil.dr Laura Lenate från Durham University i England.

Nästa möte för ESEM arrangeras av universitetet i Limerick i Irland den 16–20 september 2015.

20th Meeting of the ICTM Study Group on Historical Sources of Traditional Music, 12-16 maj 2014, Aveiro, Portugal

Ingrid Åkesson

Mötet hölls på inbjudan av Susana Sardo vid Instituto de Etnomusicologia – Centro de Estudos em Música e Dança (INET-MD), institutionen för kommunikation och sköna konster, universitetet i Aveiro. Salwa Castelo Branco, president i ICTM, välkomnade studiegruppen till Portugal. 30 deltagare från Brasilien, England, Finland, Frankrike, Israel, Lettland, Portugal, Sverige, Tyskland, Ungern, USA och Österrike presenterade papers och paneler. Flera deltagare från Latinamerika, främst Brasilien och Mexico, var anmälda till konferensen, men kunde tyvärr inte komma. Gruppen omfattar såväl forskare vid universitetsinstitutioner som vid samlingar och arkiv, och begreppet ”historisk” kan gälla allt från antikens bildkällor till några år eller decennier gamla ljud- och videoinspelningar, dvs. även tidigare gjorda fältarbeten.

Huvudtemat för mötet var "Individual memory – collective history. Historical sources as an interface and meeting-point". Detta område blev väl belyst ur många aspekter, bland annat enskilda utövares respektive enskilda insamlares roll i arkivens skapande av kollektivt minne, kulturarv och historia, muntliga arkiv, webbtكنولوجins roll, estetiker och ideologier i kulturarvsskapande samt nutida användning av samlingarnas material. Två paneler hölls av franska deltagare med anknytning till musiketnologiska samlingar i Paris, Collection CNRS vid Musee de l'Homme samt det därtill knutna projektet att skapa ett online-arkiv (Telemeta) <http://archives.crem-cnrs.fr/> med inspelningar från stora delar av jorden. Dessa väckte stort intresse, och det var också första gången gruppen har omfattat så många franska kolleger. Den tredje panelen hölls av ungerska kolleger och presenterade nedslag i ungersk insamlingshistoria. Även ett roundtable hölls på temat "Archives on the web – chances and risks" – en diskussion som hela tiden är stadd i förändring. Andra spännande inlägg behandlade t.ex. dokumentation av syriska kristna traditioner mot bakgrund av den svåra krigssituationen och vad handskrivna sångböcker av israeliska skolflickor kan säga om "muntliga" inslag i en modern skriftkultur. Abstracts och program finns uppladdade på <http://www.ictmusic.org/group/historical-sources-traditional-music>.

Det fördes livliga diskussioner och samtal både under och mellan sessionerna, en positiv konsekvens av studiegruppernas arbetssätt och lätt informella karaktär, ett begränsat antal deltagare och att inga parallella sessioner förekom. Många deltagare lämnade spontana positiva kommentarer om mötets struktur. Trots variationsrikedomen i ämnen för papers var temat hela tiden närvarande, och flera korsreferenser kunde göras mellan olika inlägg.

Arrangörerna Susana Sardo och hennes medhjälpare stod för en fantastisk organisation av allt från lokaler, utskrifter av handouts och kaffe-pauser (med underbara portugisiska kakor) till båtture på kanalerna och visning av art nouveau-museet samt trevliga och goda middagar. Nästa möte, våren 2016, kommer att hållas i Paris och organiseras av Susanne Färniss vid CNRS. Information kommer på ICTMs webbplats.

8th International Symposium of the ICTM Study Group on Music and Minorities, 19–23 July, 2014, Osaka, Japan

Thomas Solomon

The ICTM Study Group on Music and Minorities held its eighth meeting in Osaka, Japan on 19–23 July, 2014, hosted by the National Music of Ethnology. The announced themes of the meeting were “cultural policy and minorities,” “tourism and minorities,” and “gender and sexual minorities”; papers in the general category “new research” were also included in the program.

Presenters at the meeting represented some 14 different countries, including Austria, Finland, France, Japan, Malaysia, Norway, Poland, Russia, Serbia, South Korea, Sweden, Taiwan, UK and USA. Given the location of the meeting in Japan, papers on east and Southeast Asian topics figured prominently in the program, including presentations on musics of minorities in Bali (Indonesia), Japan, Malaysia, Taiwan and Vietnam.

Norway was represented at the meeting by Thomas Solomon (University of Bergen), who gave the paper “The play of colors: Staging multiculturalism in Norway.” Other participants from Nordic countries included Dan Lundberg from Svenskt visarkiv, who presented a paper on minority musics and national archives in Sweden, as well as two participants from Finland: Johannes Brusila, who gave a paper on ironic self-presentations of minorities in music videos in Finland, and Kai Åberg, who presented his work on gender and music among the Finnish Roma. Papers on other European topics were also delivered, including presentations on musics of the Roma in Serbia and Romania.

The second day of the conference featured a concert with musicians from the Korean minority in Japan. The traditional excursion day during the conference was centered around the minority Buraku community (a caste-like group occupying a low position in the social hierarchy in Japan) in Osaka city, including a visit to the Osaka Human Rights Museum, a tour of a taiko drum factory (drum manufacturing being a traditional occupation of this social group), and attendance at the Summer festival at a Shinto shrine within the community.

After three consecutive meetings outside of mainland Europe (Vietnam, Israel and Japan), during the business meeting the membership accepted a proposal from Yves DeFrance to host the study group's next meeting in 2016 at Université de Haute-Bretagne Rennes 2 in Brittany, France, a region known for the music of its Celtic Breton community.

The full program of the symposium and abstracts of the papers can be downloaded at <http://www.ictmusic.org/group/music-and-minorities>.

28th Symposium of the ICTM Study Group on Ethnochoreology, 7.-17. juli 2014, Kor ula, Croatia

Siri Mæland

Danseforskningsinteresserte i ICTM – International Council for Traditional Music – møttest annakvart år om sommaren for sitt symposium og studiegruppemøte. Øya Kor ula danna ei flott ramme for dette. Tema for møtet var «Dance and Narratives» og «Dance as Intangible Cultural Heritage». Mange spennande forskingsinnlegg og diskusjonar vart det. Spesielt det siste temaet viste seg å ha relevans og tyngd i gruppa. Her heldt dei fleste norske sine innlegg. Frå Norsk senter for folkemusikk og folkedans hadde Marit Standen hadde fått med seg musikkforskarane Ivar Mogstad og Sjur Viken i eit panel om «Challenges in safeguarding variations in the Norwegian traditional dance and music», Egil Bakka var oppteken av kven som kan vera/er community ifølgje konvensjonen i «The organisation as community», medan Linnea Helmersson hadde gjort feltarbeid i Vest-Agder og stilte seg spørsmålet «Sin or Joy: influence of religion on safeguarding of traditional dances». Nyleg disputert innafor dansevitenskap presenterte Turid Nøkleberg Schjønshy ein del av oppgåva si «Narratives and gesture in early modern dance». Dansevitenskap ved NTNU sine store internasjonale nettverk gjer at det ikkje er uvanleg med forskingssamarbeid på tvers av nasjonalitetar og innfallsvinklar til forskning. I år var eit slikt panel så heldige å få starte heile symposiet med tittelen «Constructing dance narratives for dancing knowledge/stories: a reflection on method(s)». Georgiana Gore frå Frankrike saman med Gediminas Karoblis og Siri Mæland sette ein ny

intervjuteknikk i engelskspråkleg område under lupa – Elicitation interview. Det blir lagt merke til at danseforskninga i Noreg no er i utvikling, og vi frå Norsk senter for folkemusikk og folkedans og Dansevitskap gjorde oss også gjeldande i ein presentasjon og debatt om nye teknikkar for analyse med presentasjon av rørsledeteksjonslaben (Motion capture) og førebelse analysar.

82 personar presenterte arbeida sine, i tillegg til 11 studentpresentasjonar. Dette seier noko om størrelsen på gruppa, noko som også vart diskutert på årsmøtet til studiegruppa. Symposiet byrjer å veksa seg ut av sine proporsjonar, i tillegg til at det no er blitt mange fleire konferansar der ein kan få presentera forskning innafør feltet etnokoreologi og danseantropologi. Denne viktige møteplassen er det absolutt konsensus for å vidareføre, men i ei anna form. Den nye leiaren i studiegruppa Katherine Foley frå Irland vil difor saman med styret, og den ansvarlege for neste Symposium Kendra Stepputat måtta staka ut ein ny kurs. Me gler oss til resultatet og til å møtast att sommaren 2016 i Gratz, Austerrike.

Studiegruppemøtene gjev ikkje berre rom for forskingsutveksling og for presentasjon av forskingsforedrag, men også innblikk i ein stad og i dansekulturar. Professor emerita Elsie Dunin inviterte oss rundt på øya om kveldane for å sjå på eit av hennar forskingsfelt – sverddansen – og dei ulike utgåvene eller dialektane av denne rundt om på øya. For eit norsk auge vart det derimot like spennande å sjå og høyre på runddansane som vart presenterte saman med sverddansane. Utfrøingspraksisen var liknande den norske, men variasjonane var også like store frå den svingande musikken og lause og ledige rørsler hos dansarane, til meir noteriktig spelt og meir unisont dansa. Høgdepunktet var kanskje for dei få av oss som avslutta symposiet med ein ekskursjon til ein av dei indre bygdene ovafor Dubrovnik. Var det gorrlause slåttar som vart spelt, og liknande gangarar frå Setesdalen som var dansa? Assosiasjonane var der. Heldigvis var mobilen med, så opp-taka finst, for vidare utforskning – som kanskje vert til eit forskingsinnlegg om to år?

CIMCIM Conference 2014 in the Nordic countries: Collectors at Music Museums – Reasons & Means, 24.-31. august 2014

Daniel Winfree Papuga

“Collectors at Music Museums - Reasons & Means” var tittelen på konferansen til CIMCIM – Komiteen for musikkinstrumentmuseer hos “International Council of Museums”. Konferansen i 2014 ble i høy grad en nordisk opplevelse for de 50 deltakerne, med et stramt program av presentasjoner, museumsbesøk og diskusjoner under felles reise fra Stockholm til Åbo, København og Trondheim 23.–31. august.

Med et tema fokusert på samlere og innsamling ble det antydnet i flere av innleggene at museenes tradisjonelle fokus på innsamling av objekter kunne utvides til større perspektiver – inkludert immateriell kultur. “Ethvert musikkinstrumentmuseum bør også være et sosialhistorisk museum”, sa en deltaker under diskusjonene. Utsagnet fikk gjenklang på ulike måter i løpet av uken. Her kommer noen eksempler på hvordan:

Et tegn på endret fokus innenfor CIMCIM var vedtaket fra generalforsamlingen til navneendring fra “Comité international pour les musées et collections d’instruments de musique” til “Comité international pour les musées et collections de musique” – en utvidelse av komiteens mandat til å dekke alle aspekter av musikk, ikke bare musikkinstrumenter.

Et annet eksempel kan være foredraget “Where is the music? What is the instrument?”. Her hevder Johannes Brusila fra Universitetet i Turku at “luftgitar” er en konkret ting, selv om det ikke er et konkret objekt. Alle forstår hva en luftgitar spiller gjør, men å samle en luftgitar ville kreve at museer fokuserer på musikalske prosesser, ikke bare musikalske objekter. Brusila siterte Small (1998), som sier at “å drive med musikk-making etablerer, på det stedet hvor det skjer, et sett av relasjoner, og det er i disse relasjonene at handlingens betydning ligger.” Hvordan hever vi museumssamlinger over objektnivå og inn til relasjons- og meningsnivåer? Et slikt spørsmål er spesielt gyldig for “internettmuseer” som helt mangler fysiske samlinger, og som utfordrer våre ideer om forhold mellom det materielle og det immaterielle.

Under en konsert på Sibelius Museum i Turku understreket stråkharpespelemann Pekko Kappi instrumentsamlingenes betydning som ressurs for folk involvert i revitalisering av eldre musikktradisjoner. Å lage og spille kopier av ”glemte” instrumenter kan fungere som verktøy for å forstå mulighetene og begrensningene i den historiske utviklingen av musikalske stilarter så vel som hvordan disse kan bli videreutviklet i dag.

Hayato Sugimoto fra Universitetet i Edinburgh antydte at “harpelutt” i England 1800–1840 kunne tjene som et verktøy for å beskrive mange aspekter av Regency samfunnet: “Som formidlingsplattform og for å nå et bredere publikum bør musikk museer vise instrumentene på en mer tverrfaglig måte, koblet til bredere fagområder som historie, sosiologi og fysikk, snarere enn bare å kategorisere instrumentene eller vise dem som musikkrelaterte gjenstander.”

Kathleen Wiens fra Musikk Instrument Museum i Phoenix presenterte “Challenges of Integrating ‘Old World’ and ‘New Europe’”. Wiens stiller spørsmål ved fokus på ”nasjonale” musikktradisjoner i hennes eget museum, og andre, da nasjonale inndelinger har en tendens til å reprodusere stereotyper snarere enn å fremme mangfold. Hun spør: “Hvordan kan musikkultur i et land representeres som pluralistisk og flytende over landegrensene framfor å være segmentert etter landegrensene?”. Ett svar, antyder hun, er å bruke supplerende videomateriale for å gi mer mangfoldig bakgrunnsmateriale enn begrensningene i utstillingstekster tillater.

Til sammen ble 35 innlegg presentert under konferansen. Det finnes ikke noen planer for publisering av innleggene, men konferanseprogram og abstracts er tilgjengelige for nedlasting fra CIMCIM nettstedet: <http://cimcim.icom.museum>.

The 44th International Ballad Conference, 23–27 juni 2014, Pécs, Ungern,

Ingrid Åkesson

De årlige internasjonella balladkonferenserna initieras av *Kommission für Volksdichtung/The Ballad Commission/Commission internationale pour l'étude*

de la chanson populaire <http://www.kfvweb.org/>. Kommissionen är en internationell och tvärvetenskaplig sammanslutning av forskare från olika discipliner och med fokus på folklig sångkultur, särskilt ballader och andra berättande sånger. Årets konferens anordnades av The Department of English Literatures and Cultures, Institutionen för engelska vid universitetet i Pécs. Temat för konferensen var *Multiethnicity and Ethnic Mobility in Ballads* – för program och abstracts se <http://2014ibc.wordpress.com/>. Temat har stor relevans i den europeiska folkliga musikhistorien, som är färgad av folkomflyttningar och förflyttade nationella gränser sedan århundraden. Paneler och papers vid konferensen tog upp ämnen som sångers flerkulturella ursprung och texters och melodiers vandring över gränser liksom kulturella möten (eller kollisioner) som innehållsligt tema i ballader och andra berättande sånger. En frågeställning som kom upp i många föredrag och diskussioner är förhållandet till den Andra och vilka som utgör de Andra i berättande sånger med rötterna i komplicerade historiska sammanhang och i maktkampen mellan stormakter som Österrike-Ungern och Osmanska riket. I dessa frågeställningar och diskussioner fick till exempel en del inslag i skandinaviska visor belysning från ett nytt håll, något som var mycket lärorikt i alla fall för undertecknad.

Deltagarna kom från Belgien, Danmark, England, Indien, Irland, Japan, Kosovo, Nederländerna, Portugal, Rumänien, Serbien, Slovakien, Slovenien, Skottland, Sverige, Tyskland, Ungern, USA och Wales.

Pécs är en gammal stad i södra Ungern, i det område som är mera kulturellt blandat än något annat i landet. Både folkgrupper och nationella gränser har flyttats många gånger i området, där det bor många människor med t.ex. kroatiskt, tyskt, romskt, slovenskt, rumänskt eller slovakiskt ursprung. Arrangören Andrew Rouse och hans medhjälpare utgjorde ett effektivt och välkomnande team som förutom en välordnad konferens bjöd på ett intressant bybesök och fina musikinslag där även konferensdeltagare tog aktiv del. Nästa konferens kommer att hållas i Pristina, Kosovo 2015.